

Pałac w Serebryszczu. Fot. M. Zieliński

Chełmski Park Krajobrazowy położony jest na skrzyżowaniu dawnych szlaków handlowych z Rusi do Polski i z Litwy do Małopolski. Jest to okolica o bogatej, ale i burzliwej historii. Pamiątką czasów najdawniejszych są wczesnośredniowieczne grodziska w: Sajczycach, Czuczycach, Busównie, Tarnowie, Stołpiu i Chylinie. Niezwykle interesująca jest kamienna wieża mieszkalno-sakralno-obronna w Stołpiu z X–XI wieku; jest to najstarsza budowla po prawej stronie Wisły. Architekturę późniejszą, głównie XVIII i XIX wieku, reprezentują pałace i parki podworskie w Serebryszczu, Stawie i Rudzie-Hucie, późnobarokowy kościół w Sawinie, drewniany kościółek w Czuczycach, kościół w Świerżach oraz kościół polsko-katolicki w Rudzie-Hucie. Godna uwagi jest również osada leśna w Stańkowie z leśniczówką, nieczynną wyłuszcarnią nasion oraz dawną letnią rezydencją biskupów prawosławnych. Liczne mogiły powstańcze, partyzanckie i żołnierskie świadczą o toczonych na tych terenach walkach o odzyskanie przez Polskę niepodległości.

Zwiedzając Chełmski Park Krajobrazowy warto skorzystać ze znakowanych szlaków pieszych „Szlaku Pojeziernego Południowego” oraz „Szlaku bagien i moczarów”. Wyznaczone są też ścieżki dydaktyczne „Bachus”, „Bagno Serebryskie” oraz „Stańków”. Północno-wschodnim skrajem parku przebiega popularny nadbużański szlak rowerowy.

Błotniak łąkowy *Circus pygargus*. Fot. R. Siek

Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych

tel. 81 440 80 50

sekretariat.zlpk@lubelskie.pl

www.parki.lubelskie.pl

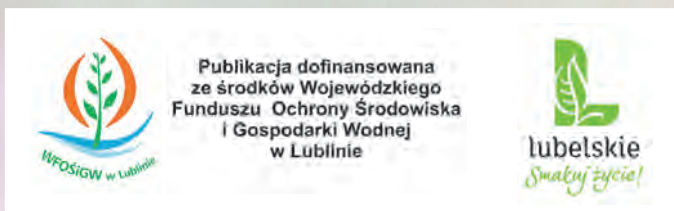
Ośrodek Zamiejscowy w Chełmie

chelm.zlpk@lubelskie.pl

tel. 82 562 75 76

Parki Krajobrazowe będące pod zarządem Ośrodka Zamiejscowego w Chełmie:

1. Chełmski Park Krajobrazowy
2. Sobiborski Park Krajobrazowy
3. Poleski Park Krajobrazowy
4. Strzelecki Park Krajobrazowy

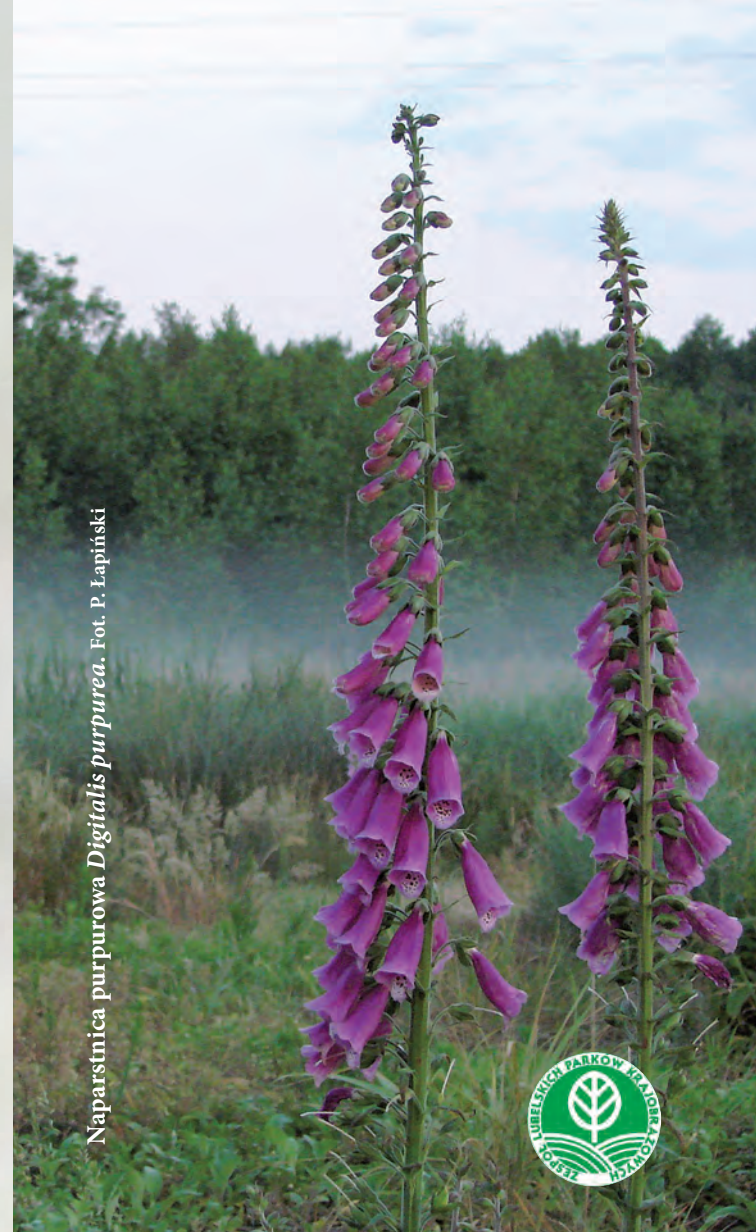

Wydawca: TAWA (www.tawa.pl)

CHEŁMSKI PARK KRAJOBRAZOWY

Chełmski Park Krajobrazowy powstał w 1983 roku, w celu ochrony dużych kompleksów leśnych w pobliżu Żalina, Czuczyc i Sawina oraz łąk i torfowisk. Do najciekawszych zbiorowisk leśnych należą świetliste dąbrowy z ciepłolubnym runem oraz bagienne lasy brzoźowo-olchowe.

Chełmski Park Krajobrazowy leży na granicy dwóch mezoregionów: Obniżenia Dubieńskiego i Pagórów Chełmskich, zaliczanych do makroregionu Polesia Wołyńskiego. W obrębie Obniżenia Dubieńskiego dominują równiny torfowe. Tworzą one monotonną wyrównaną powierzchnię w poziomie 170-175 m n.p.m. Ponad nimi (175-178 m n.p.m.) wznoszą się terasy jeziorne urozmaicone formami krasowymi oraz zagłębieniami bezodpływowymi. Głównymi elementami Pagórów Chełmskich są formy pochodzenia lodowcowego (wysoczyzny morenowe o wysokości 215-225 m n.p.m. oraz pagórki morenowe) i wodnolodowcowe (równiny sandrowe i terasy kemowe).

Naparstnica purpurowa *Digitalis purpurea*. Fot. P. Łapiński

Podmokły ols. Fot. P. Łapiński

Na terenie Parku znajdują się cztery rezerваты przyrody. Jeden z nich to rezerwat typu leśnego, „Bachus”, chroniący fragment lasu porośnięty starodrzewem dębu szypułkowego i sosny zwyczajnej, o dużym zagęszczeniu lejków krasowych – niewielkich bezodpływowych oczek wodnych o głębokości do 1 m. Pozostałe to rezerваты torfowiskowe: „Brzeźno”, „Bagno Serebryskie” i „Roskosz”. To właśnie torfowiska o charakterze węglanowym są wielką osobliwością przyrodniczą Chełmskiego Parku Krajobrazowego. Powstały one w obniżeniu terenu, na płytce zalegających pokładach kredy piszącej. Kreda pęczniąc tworzy słabo przepuszczalną warstwę i stanowi główne źródło węgla wapnia dla roślinności torfowiskowej. Torfowiska te charakteryzują się wysoką żyznością oraz pH 6,3-7,2. Wskutek zasilania wodą z opadów, bądź ze spływów z otaczających wzniesień, są zaliczane do torfowisk niskich. Odczyn torfowisk, występowanie pośród nich niewielkich wyniesień kredowych zwanych grądzikami, i umiejscowienie na styku oddziaływania dwóch stref klimatycznych, czynią torfowiska wyjątkowymi w skali Europy. Świadczy o tym występo-

Rezerwat Roskosz. Fot. P. Łapiński

wanie obok siebie imponującej liczby gatunków: ponad 160 gatunków ptaków, około 800 gatunków motyli dziennych, około 400 gatunków roślin naczyniowych oraz większość występujących w Polsce gatunków płazów i gadów.

Torfowiska węglanowe są unikatowym siedliskiem w Polsce i charakteryzują się niezwykle bogactwem flory i fauny. Dominującą rośliną jest kłoc wiechowata, tworząca szuwar kłociowy, i to ona jest podstawowym elementem torfotwórczym. Łanowa struktura kłoci wiechowatej jest ewenementem w skali kraju, gdyż w innych rejonach Polski występuje niemal wyłącznie jako roślinność szuwarowa, otaczająca jeziora, natomiast w Chełmskim Parku Krajobrazowym

Pełnik europejski *Trollius europaeus*. Fot. P. Łapiński

Jęczyczka syberyjska
Ligularia sibirica
Fot. R. Wróblewski

tworzy największe w kraju obszary zwarte występowania. Na torfowiskach węglanowych występuje wiele rzadkich gatunków roślin m.in.: jęczyczka syberyjska, turzyca Buxbauma, turzyca Davalla, marzyca ruda, pełnik europejski, tłustosz dwubarwny, grzybień północny. Na uwagę zasługuje występowanie populacji starca wielkolistnego oraz dwulistnika muszego, które, poza torfowiskami węglanowymi, mają tylko dwa stanowiska w Polsce.

Na sąsiadujących z torfowiskami murawach kserotermicznych, znajdujących się na kredowych, śródbagiennych wyniesieniach zwanych „grądzikami”, występują ciepłolubne rośliny: oman wąskolistny, zawilec wielkokwiatowy, główienka wielkokwiatowa, len złocisty. Natomiast na łąkach użytkowanych ekstensywnie możemy spotkać kilka gatunków storczyków. Torfowiska węglanowe są także znakomitym siedliskiem dla wielu rzadkich gatunków motyli: szlaczkoń szafraniec, szlaczkoń erate, czerwończyk fioletek, mieniak strużnik, mieniak tęczowiec i przeplatka aurinia. Na terenie Parku występują także gatunki motyli należące do wymierających: strzępotek soplaczek oraz czerwończyk nieparek.

Rezerwat Bagno Serebryskie Fot. P. Bakun

Młode błotniaki stawowe *Circus aeruginosus*. Fot. P. Łapiński

Wśród awifauny torfowisk spotkamy gatunki bardzo rzadkie – jednym z nich jest wodniczka – gatunek zagrożony wyginięciem w skali świata. Na chełmskich torfowiskach ptak ten od wielu lat wykazuje stabilność populacji. Znajdziemy tu także siedliska błotniaka łąkowego i stawowego, rzadziej kulika wielkiego i dubelta. Na podmokłych łąkach, wśród wysokiej roślinności możemy usłyszeć derkacza.

Wodniczka *Acrocephalus paludicola*. Fot. R. Siek

